

Sikring av friluftslivsområder - veiledning til utfylling av skjema i elektronisk søknadssenter

Denne veiledningen er utarbeidet som hjelp ved utfylling av skjemaet i elektronisk søknadssenter for å søke om statlig medvirkning til sikring av områder for friluftsliv.

Før utfylling av skjemaet: Les mer om ordningen på nettsidene til Miljødirektoratet; Veiledere: "Søke om statlig sikring" og "Forvaltning av statlige friluftslivsområder" og rundskrivet om tilskuddsordninger (se vedlagte lenker).

Steg 2: Opplysninger om søker

Det er kun kommuner og interkommunale friluftsråd som kan søke om statlig medvirkning til sikring av friluftslivsområder. Opplysninger om kontaktperson gis for at det enkelt kan tas kontakt ved spørsmål til søknaden.

Steg 3: Stedsangivelse

Om området

Områdets navn

Her oppføres det lokale navnet på området som ønskes sikret. Navnet som fylles inn her vil bli brukt ved registrering av området i Naturbase, og vil bli det offisielle navnet på området etter statlig sikring. (For mer informasjon om Naturbase: Se Miljødirektoratets nettsider).

I hvilken kommune ligger området?

Her føres det opp hvilken kommune området ligger i. Dersom et område strekker seg over flere kommuner, oppgis samtlige kommuner.

Legg til eiendom for aktuell kommune

Et friluftslivsområde kan bestå av flere gårds- og bruksnummer. Samtlige nummer fylles inn.

Dagens grunneier på eiendommen

Her velges nåværende eier av området.

Områdets avgrensning

Det må gå tydelig fram hvilket areal søknaden gjelder, og søknader uten forståelig kart behandles ikke. Områdets avgrensning avmerkes gjennom ett eller begge av alternativene: Inntegning av grensene i kartløsningen og/eller opplasting av egne kartvedlegg.

A. Inntegning av grenser i integrert kartløsning

Tegn inn området som søknaden gjelder. Tegnefunksjonen er enkel, og det forventes ikke nøyaktig avgrensning som eksakt følger eiendomsgrenser og lignende. Det er ønskelig at omsøkte tiltak om grunnleggende istandsettingstiltak (jf. Steg 9) tegnes inn i kartet. Bruk punkt eller linje for å stedfeste tiltak.

B. Kartvedlegg med avmerking av grenser og gnr/bnr

Hvis området ikke tegnes inn i integrert kartløsning skal kart med grenser lastes opp som kartvedlegg. Dette kan også gjøres som et tillegg til inntegning av grenser i integrert kart. Dette er

spesielt ønskelig ved kompliserte eiendomsforhold som f.eks. mange gårds- og bruksnummer, eller når det sikres deler av eiendom. Legg gjerne ved oversikts- og detaljkart der gnr. og bnr. er tydelig avmerket i kartet. I tillegg til kart kan eiendomsforhold utdypes og forklares gjennom andre vedlegg som f.eks. notat.

Areal (m²)

Eksakt arealangivelse kan være vanskelig hvis arealet ikke er oppmålt. I slike tilfeller skal areal oppgis så nøyaktig som mulig.

Steg 4: Om området

Arealformål i plan

Miljødirektoratet prioriterer sikringsøknader som er forankret i vedtatte planer etter plan- og bygningsloven.

Informasjon om temaet i Veileder: Søke om statlig sikring; Steg 2: Forankre søknaden i vedtatte planer.

Beliggenhet og framtidig bruk

Informasjon om temaet i Veileder: Søke om statlig sikring; Steg 5: Andel av sikringskostnadene som kan gis i statlig støtte.

Områdebeliggenhet i forhold til hovedbrukergruppe

Det skal angis om området er nærområde eller dagsutfart-/ferieområde for hovedbrukergruppe. Nærområde er et område som de fleste av brukerne kan nå til fots eller med sykkel (uten bruk av bil eller båt).

Hvem kommer til å bruke området mest?

Informasjon om hvem som bruker eller vil bruke området mest gjennom hele året. *Lokal bruk:* Over halvparten av brukerne er bosatte i kommunen området ligger i. *Regional bruk:* Over halvparten av brukerne er tilreisende fra andre kommuner enn kommunen området ligger i. Bruken medfører at kommune/friluftsråd får en vertskrolle.

Det som krysses av i dette punktet er avgjørende for om staten kan medvirke med inntil 50 % eller inntil 100 % av sikringskostnadene.

Nærmere begrunnelse for om området er lokalt eller regionalt

Her begrunnes hvorfor området vurderes som lokalt eller som regionalt (jf. pkt. over). I vurderingen kan det også tas hensyn til hvilken framtidig bruk det er sannsynlig at området vil få etter at grunnleggende tilretteleggingstiltak er på plass. I tillegg til å formidle kjennskap til hvor brukere av området i hovedsak kommer fra, vil atkomst- og parkeringsforhold, områdets størrelse, type tilrettelegging mm kunne ha betydning for hvem som sannsynligvis vil bruke et område.

Avkryssing for lokal eller regional bruk får betydning for videre utfylling av andel av sikringskostnadene som kan gis i statlig støtte i Steg 9. For lokal bruk omregnes søknadssummen ved sikring automatisk til 50 %.

Er det sikret rett til adkomst til området?

Det er søkers ansvar å sikre allmennheten tilstrekkelig atkomst til området, og det skal gis informasjon om allmennheten er sikret adkomst til området. Det kan for eksempel være offentlig rett

til parkering, skilting, vei eller sti/turvei frem til området. Det skal framgå om adkomst sikres som en del av sikringen av området, eller om tilfredsstillende adkomstforhold er i orden fra før.

Steg 5: Sikring av området

Informasjon om temaet i Veileder: Søke om statlig sikring; Steg 1: Vurdere om et område eller en ferdselsåre bør sikres.

Kort beskrivelse av området for bruk i Naturbase

Her skrives en kort og god beskrivelse av området som kan brukes som omtale av området i Naturbase. Det skal legges vekt på områdets kvaliteter og bruksmuligheter. Denne beskrivelsen skal kunne legges ut i Naturbasen etter at området er statlig sikret for å gi informasjon om og profilere friluftslivsområdet.

Egnet bruk

Her skal det krysses av for egnet bruk og aktivitet både på søketidspunktet og etter at området er sikret og tilrettelagt. Det kan krysses av i flere ruter.

Steg 6: Former for sikring

Informasjon om temaet i Veileder: Søke om statlig sikring; Steg 3: Former for sikring.

Flere sikringsformer

Brukes når sikring gjennomføres gjennom bruk av flere sikringsformer. Dette kan være aktuelt ved sikring av flere eiendommer.

Andel av sikringskostnadene som kan gis i statlig støtte

Informasjon om temaet i Veileder: Søke om statlig sikring; Steg 5: Søke om statlig sikring.

Mer informasjon lokale og regionale områder og vertsrulleprinsippet:

Hvor menneskene som bruker, eller vil bruke området i framtiden, kommer fra er avgjørende for hvor stor andel av de totale sikringskostnadene Miljødirektoratet kan dekke. For lokale områder, som i hovedsak brukes av folk fra den kommunen området eller turveien ligger i, kan Miljødirektoratet medvirke med inntil 50 % av sikringskostnadene. For regionale områder, der over halvparten av brukerne kommer fra andre kommuner, kan staten medvirke med inntil 100 % av sikringskostnadene. Begrunnelsen er det såkalte "vertsrulleprinsippet": Kommuner som får en vertsrulle skal i mindre grad skal belastes med kostnadene for sikring av områder som i hovedsak benyttes av tilreisende fra andre kommuner. Ut fra dette kan staten fullfinansiere sikring av områder som i hovedsak brukes av befolkningen i en større region. Faktorer som beliggenhet, størrelse og tilgjengelighet kan være avgjørende for om et område betegnes som lokalt eller regionalt. Vurderingen av om et område har eller vil få lokal eller regional bruk kan bero på skjønn.

Steg 7: Status

Status for sikringsaken

Hvordan gjennomføres sikringsaken

Når det søkes om sikring av flere eiendommer kan det være at sikring skal gjennomføres på ulike måter for de ulike eiendommene. I slike tilfeller skal det krysses av for flere alternativer. Ved avkryssing av Annet skal dette beskrives.

Heftelser

Er det heftelser/rettigheter på eiendommen(e), for eksempel private rettigheter til båtfeste, brygge, vei eller lignende?

En panteattest er en utskrift fra grunnboka som blant annet viser tinglyste pengeheftelser og servitutter på en eiendom, både økonomiske og andre. Utskrift fra elektronisk grunnbok gir ikke opplysninger om eldre bruksrettigheter og servitutter. Det kan derfor være nødvendig med kopi av manuelt grunnboksblad for å få tilstrekkelig oversikt over slike heftelser. Behovet for slike opplysninger må imidlertid vurderes i forhold til områdets karakter og beliggenhet.

I tilfelle ja – spesifiser hvilke heftelser

Her må det opplyses hvilke heftelser som ligger på eiendommen(e) og hva disse heftelsene innebærer.

Kan heftelsene hindre bruken av eiendommen til friluftslivsformål?

Her må søker etter beste skjønn vurdere om disse heftelsene i dag eller i framtiden kan være til hinder for eller vanskeliggjøre allmennhetens bruk av området, eller kan forringe friluftslivskvalitetene til området.

Tilsagn om statlig medvirkning til sikring vil forutsette at eventuelle heftelser som kan hindre bruk av hele eller deler av arealet til friluftslivsformål (f.eks. naust- eller bryggerettigheter), må slettes før statlige midler kan utbetales. Områder som skal sikres skal også være fri for økonomiske heftelser.

I dette punktet må det derfor beskrives hvordan heftelser på eiendommen(e) skal håndteres. Det må begrunnes hvorfor og hvordan heftelsene eventuelt er tenkt fjernet, eller eventuelt hvorfor de ikke vil komme i konflikt med sikringsformålet.

Eksisterende bygninger

Er det bygninger på eiendommen?

Her krysses det av hvis det er bygninger, anlegg e.l. på området.

I tilfelle ja, hva slags bygninger?

Her føres alt av eksisterende bebyggelse, anlegg e.l. opp.

Hva skal skje med bygningene?

Her opplyses det om bygninger, anlegg e.l. er tenkt revet, fradelt fra friluftslivsområdet, beholdt som en del av friluftslivsområdet og hvilke behov bygningene i så fall skal dekke osv.

Om framtidig ansvar for bygninger

Dersom det er aktuelt å beholde bygninger og anlegg etter gjennomført sikring, f.eks. av hensyn til servicefunksjoner for området eller kulturminneinteresser, er det en forutsetning at kommunen/friluftsrådet tar på seg alt ansvar for framtidig forvaltning av bygningene som en del av sitt drifts- og tilsynsansvar for området. Dette gjelder f. eks. vedlikehold og restaurering/utbedring. Søker må i så fall ta høyde for framtidige utgifter ved vurdering av om bygninger skal bli stående på området. Det kan ikke påregnes statlige friluftslivsmidler for slike vedlikeholdsutgifter.

Det er ikke aktuelt med statlig økonomisk medvirkning til å kjøpe bebygde eiendommer, når eneste formål med kjøpet er knyttet til framtidig bruk av bebyggelsen. Statlig medvirkning til erverv av bygninger og anlegg på friluftslivsområder for øvrig, vil avhenge av framtidig bruk av bebyggelsen.

Steg 8: Forvaltningsansvar

I dette punktet kreves at kommunen eller friluftsrådet tar på seg det formelle ansvaret for drift av og tilsyn med det aktuelle friluftslivsområdet etter sikring. Bekreftelsen er bindende, og det forutsettes derfor at søker har avklart dette internt i forkant av søknaden.

Informasjon om hva som omfattes av drifts- og tilsynsansvaret: Veileder: Forvaltning av statlig sikra friluftslivsområder.

Hvilken etat/organ vil få forvaltningsansvaret?

Det er vanlig at dette ansvaret ligger hos en kommunal enhet, eller hos friluftsrådet dersom friluftsrådet er søker.

Praktiske drifts- og tilsynsoppgaver kan søker delegerer til f.eks. en ideell organisasjon eller velforening gjennom egen avtale med kommunen eller friluftsrådet. Overfor staten vil likevel søker, dvs. kommunen eller friluftsrådet, ha det formelle ansvaret og skal slik være oppført her.

Steg 9: Kostnader

Informasjon om temaet i Veileder: Søke om statlig sikring; Steg 4: Fastsette økonomisk kompensasjon til grunneier.

Det kan være utfordringer knyttet til vurderinger for å fastsette hva som er "riktig" pris/erstatning for et område som skal kjøpes eller klausuleres til friluftslivsformål. Vi forutsetter at søker har lest informasjonen om temaet i veileder på Miljødirektoratets nettside.

Oversikt over kostnader sikring

Det må i søknaden gis en fullstendig oversikt over forventede kostnader ved sikringsaken. Det kan ikke forventes dekning av kostnader som ikke er synliggjort gjennom søknaden. I noen tilfeller er det vanskelig å beregne kostnadene, f.eks. hvis prisen må fastsettes gjennom etterfølgende forhandlinger eller rettslig skjønn. Da må dette forklares i søknadsskjemaet eller i eget oversendelsesbrev. Det er viktig at kostnadene begrunnes og beregnes så godt som mulig.

Pris per m²

Her oppgis hvilken kvadratmeterpris området er tenkt sikret for. Dersom området består av ulike typer areal som verdsettes ulikt, oppgis her gjennomsnittsprisen, og så må det spesifiseres nærmere i vedlegg hva som ligger bak beregningene. Eventuelle bygninger i området vil gjerne ha en egen taksert verdi som holdes utenfor området kvadratmeterpris.

Grunnpris

Her oppgis samlet grunnerstatning for arealet (inkludert verdi av eventuell bygningsmasse e.l. som skal erstattes).

Kart- og delingsforretning

Kostnader ved nødvendige kart- og delingsforretninger føres her da dette regnes som en del av sikringskostnadene som staten kan medvirke til å dekke helt eller delvis.

Tinglysningsgebyr inkl. dokumentavgift

Det vil være et krav for utbetaling av statlig tilsagn til sikring av areal at noen dokumenter tinglyses, så gebyrer ved dette vil være en del av sikringskostnadene som staten kan medvirke til å dekke helt eller delvis.

Sum total kostnad sikring og sum søknadsbeløp sikring

Vil blir overstyrt av tidligere avkryssing for lokal eller regional bruk.

Legge til flere utgifter knyttet til sikring

Her oppføres andre kostnader ved sikringssaken. Ett eksempel er kostnader til advokatbistand. I spesielle sikringssaker hvor det kreves vanskelige juridiske avklaringer, vil bruk av advokat være en del av sikringskostnadene som staten kan medvirke til å dekke helt eller delvis. Miljødirektoratet vil i slike tilfeller gjøre en vurdering av kompleksiteten i saken og nødvendigheten av slik bistand. Miljødirektoratet har rammeavtale med noen samarbeidsadvokater som normalt benyttes i slike tilfeller. Muligheten til å få dekket advokatbistand vil være avhengig av budsjettsituasjon, total søknadsmengde og –sum det inneværende budsjettår mm. Det kan også tas muntlig kontakt med Miljødirektoratet i slike saker, for å få avklart denne muligheten og i hvilken fase av sikringssaken det evt. er hensiktsmessig med advokatbistand.

Kostnadsoverslag grunnleggende istandsetting

Hovedregelen er at staten bidrar med tilretteleggingsmidler til de sikrede friluftslivsområdene gjennom en egen tilskuddsordning, der kommuner/friluftsråd årlig kan søke fylkeskommunene om midler etter at området har fått status som statlig sikret friluftslivsområde. I forbindelse med sikring av nye områder, kan noen tiltak være helt nødvendige å gjennomføre tidlig for at allmennheten i det hele tatt skal kunne ta et område i bruk. I de tilfellene vil kostnader ved tiltakene være en del av sikringskostnadene som staten kan medvirke til å dekke med inntil 50 % av kostnadene. Dette er regelen uansett om området har lokal eller regional bruk.

Tiltak som er søknadsberettiget gjennom andre tilskuddsordninger som for **eksempel spillemiddelordningen** vil kan ikke påregnes å bli prioritert med støtte.

Informasjon om temaet i Veileder: Søke om statlig sikring; Steg 5: Søke om statlig sikring; Grunnleggende istandsetting av området.

Informasjonstavle

Informasjon er et viktig tilretteleggingstiltak i statlig sikrede friluftslivsområder, og det kan søkes om statlig medvirkning til etablering av informasjonstavle i forbindelse med sikringsprosessen.

Informasjon om temaet i Veileder: Søke om statlig sikring; Steg 5: Søke om statlig sikring; Informasjonstavle.

Utgifter som ikke dekkes gjennom ordningen

Informasjon om temaet i Veileder: Søke om statlig sikring; Steg 5: Søke om statlig sikring; Utgifter som ikke dekkes.

Steg 10: Gjennomføring og tilrettelegging

Forventet tidspunkt for gjennomføring

Det er viktig at realistisk tidspunkt for forventet gjennomføringstidspunkt fylles ut. Dette gjelder både sikring av området og ev. nødvendige istandsettingstiltak som er en del av søknaden. Dette er nødvendig for at Miljødirektoratet skal kunne planlegge budsjettdisposisjonene. Erfaringsvis oppgis en del urealistiske tidsanslag her, så det er viktig at det gjøres en grundig vurdering.

Videre utvikling av området

Informasjon om ønsket bruk og videre utvikling av området har betydning for behandling av søknaden. Det er ønskelig at det gis en beskrivelse av dette i skjemaet.

Om vedlegg

Det er mulighet for å laste opp vedlegg til søknaden gjennom søknadsskjemaet. Det er tidligere informert om at søknader uten kart med avmerking av områdets grenser ikke blir behandlet. Det kan være en fordel at det legges ved følgebrev fra søker som supplerer og utdyper søknaden. Dette vil bidra til at saken belyses godt overfor fylkeskommunen og Miljødirektoratet. Dette vil være viktig når det gjelder f.eks. begrunnelse for nødvendigheten av statlig sikring, bakgrunn for foreslått arealavgrensing og erstatningsnivå osv. Ufullstendige søknader kan ikke forventes å bli behandlet.